

Valtice (okr. Břeclav)**Intravilán, ulice Sobotní, parc. č. 44.**

Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Uložení nálezů: Městské muzeum a galerie Břeclav, p. o., př. č. 14/18.

Ulice Sobotní vznikla pravděpodobně cíleným založením jako pravidelně vyměřené tržiště ulicového podunajského typu, které snad ve 3. čtvrtině 13. století doplňuje starší trojúhelníkové náměstí (Měřínský, Plaček 2001, 150). Na křižovatce dnešních ulic Sobotní a Poštovní se nachází parcela číslo 44. Podle mapy stabilního katastru z roku 1821 zde stál menší dům. Na topografické mapě z roku 1963 se tento objekt už nenachází. Před započítím stavby rodinného domu byla parcela využívána jako zahrada.

Na staveništi byla provedena skrývka, která odkryla část dlažby tvořené středními kameny a valouny (obr. 88). Dále byly realizovány výkopy pro základové pasy, které v profilu odhalily cca 100 cm mocné antropogenní souvrství, jež pokračovalo pod spodní niveletu dna výkopů (obr. 89). Vznik celého souvrství lze podle keramického materiálu datovat od 2. poloviny 15. století do 1. poloviny 17. století. Kromě vrstev byly dokumentovány tři konstrukce. Na jihozápadním profilu byla dokumentována zeď postavená z cihel a kamenů. Na jihovýchodním profilu byla v přibližně stejné niveletě dokumentována kamenná zeď. Obě byly překryty vrchní humusovou vrstvou a vrstvou, která vznikla pravděpodobně planýrkou po demolici domu zachyceného na mapě stabilního katastru. S domem mohly souviset zdi i kamenná dlažba. Poslední zeď, postavená ze středně velkých kamenů, se nacházela na dně výkopu pasu v jihovýchodní části parcely. Zeď je relativně starší než nedatovaná vrstva, která překrývala dochovaný povrch zdi. Nad celou situací se nacházela již zmíněná kamenná a valounová dlažba.

Další asi 150 cm mocné souvrství bylo zjištěno při výkopu pro kanalizaci, který směřoval od již postaveného rodinného domu na severozápad do poloviny vozovky ulice Sobotní. Keramika z vrstvy pod vrchní humusovou vrstvou nedovoluje bližší dataci než do vrcholného středověku.

Literatura

Měřínský, Z., Plaček, M. 2001: Vývoj hradu, města a jeho opevnění do poloviny 17. století. In: E. Kordiovský (ed.): *Město Valtice*. Břeclav: Moraviapress, 133–154.



Obr. 88. Valtice, ulice Sobotní. Pohled na kamennou dlažbu od severovýchodu. Foto L. Kalčík.

Fig. 88. Valtice, Sobotní Street. The stone pavement from northeast. Photo by L. Kalčík.



Obr. 89. Valtice, ulice Sobotní. Jihovýchodní profil souvrství. Foto L. Kalčík.

Fig. 89. Valtice, Sobotní Street. The southeast profile of the stratigraphic sequence. Photo by L. Kalčík.

Summary

Valtice (Břeclav District), Sobotní Street, plot No. 44. High Middle Ages, Modern Ages. Town. Rescue excavation.

The late medieval and early modern stratigraphic sequence was documented during the rescue excavation in the plot, which was in the oldest part of the town. Most of the finds were pottery and animal bones.

Libor Kalčík

Valtice (okr. Břeclav)**Intravilán, náměstí Svobody 19, parc. č. 1058/1, 1058/2, 1059.**

Novověk. Město. Záchraný výzkum. Uložení nálezů:

Městské muzeum a galerie Břeclav, p. o., př. č. 22/19.

Dům číslo 19 stojí v severozápadní části náměstí Svobody vedle radnice. Budova dnešní radnice byla postavena na místě měšťanských domů v roce 1887. Předešlá radnice z roku 1764 se nacházela v parku naproti této radnice (Školl, Zimáková 1970, 112).

Na mapě stabilního katastru z roku 1821 se na parcele společně s domem č. 19 nacházejí další čtyři objekty, které mohly sloužit k hospodářským účelům. Během 20. a 21. století postupně proběhla demolice těchto budov. Poslední, umístěná na severozápadě dvorního křídla domu, byla zbourána v roce 2012.

V roce 2018 byly ve dvoře za domem č. 19 provedeny terénní práce za účelem odstranění náletu a stavební suti. V následujícím roce bylo přikročeno k samotné realizaci stavby parkoviště a opravy obvodových zdí dvora. Záchraný výzkum probíhal současně se stavbou. Na části dvora byla provedena skrývka za účelem srovnání terénu. Při ní došlo k odhalení půdorysů budov tvořených 21 zdmi. V severovýchodní části dvora byl realizován cca 1 m hluboký výkop pro základ nové obvodové zdi (obr. 90).

Při výzkumu bylo zkoumáno 28 konstrukcí a 22 uloženin. Kromě zmíněných zdí, které byly kamenné, cihlové a ze směšného zdiva, byly dokumentovány pozůstatky cihlového kanálu, valounové dlažby, zbytky dřevěných kůlů, mazančicové podlahy a cihlového komínu. Většina památek pocházela z novověku. Ojedinele se mezi keramickým materiálem objevily střepy z vrcholného středověku, které mohly být druhotně přemístěny při stavební činnosti.

K nejzajímavějším situacím patřily pozůstatky stáje pro koně, jež byla tvořena valounovou dlažbou, vymezenou většími kameny a žlabem (obr. 91). Dlažba měla stejně jako žlab šířku cca 5,2 m. Na jihozápadě končila u hranice parcely, severozápadní strana byla zničena a maximální délka dlažby byla cca 8,8 m. Na severovýchod od dlažby se nacházela cihlová zeď, jejíž průběh nebyl rovnoběžný s dlažbou. Zeď se na hranici skryté plochy v pravém úhlu stáčí k jihozápadu a porušuje severovýchodní roh žlabu. Ve zdi se podařilo dokumentovat vchod, ve kterém se dochovaly dva kůly z konstrukce dveří. Na leteckém snímku z roku 1937 je patrná dnes už zbouraná menší hospodářská budova. Výzkum odhalil, že její stěna s orientací SV–JZ byla postavena částečně nad obdobně směřovanou cihlovou zdí.

Dalším hospodářským stavením byla budova o půdorysu ve tvaru písmena U. Na stavbu bylo použito smíšené zdivo. Jihovýchodní zeď objektu měřila cca 6 m a severovýchodní asi 4 m. Rovnoběžná jihozápadní zeď se nedochovala ve stejné délce, ale je pravděpodobné, že mohla být stejně dlouhá jako severovýchodní. Ze severozápadní strany byl objekt otevřený. Budova mohla sloužit k ustájení hospodářských zvířat.



Obr. 90. Valtice, náměstí Svobody 19. Plocha výzkumu. Foto L. Kalčík.

Fig. 90. Valtice, square náměstí Svobody 19. The location of the excavation area. Photo by L. Kalčík.



Obr. 91. Valtice, náměstí Svobody 19. Pozůstatky koňské stáje s valounovou dlažbou a žlabem v popředí. Foto L. Kalčík.

Fig. 91. Valtice, square náměstí Svobody 19. The remains of a horse stall with trough in the paved pebble floor. Photo by L. Kalčík.

Literatura

Školl, J., Zimáková, A. 1970: Vývoj města Valtic (1848–1920). In: M. Zemek (ed.): *Valtice*. Brno: Musejní spolek, 105–119.

Summary

Valtice (Břeclav District), náměstí Svobody (square) No. 19. Late Middle Ages, Late Middle Ages, Modern Ages. Town. Rescue excavation.

The archaeological excavation was realised in the oldest part of the town. 28 remains of various buildings from the Modern Age were found together with several medieval shards in the secondary positions.

Libor Kalčík

Velké Hostěrádky (okr. Břeclav)

„Skřípov“.

Raný středověk. Zaniklá středověká ves. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK (X:Y) – 579834.39:1179348.19.

V souvislosti se stavbou budoucího plynovodu proběhl v roce 2019 v údolí potoka Skřípov, u severního okraje katastru obce Velké Hostěrádky, záchranný výzkum. Bylo zde zachyceno výrazné polykulturní osídlení a prozkoumáno více než 100 archeologických objektů (viz kapitoly Neolit a eneolit, Doba bronzová a Doba železná). V blízkosti stávajícího rybníka Skřípov dominovaly mezi dokumentovanými situacemi nálezy ze dvou středověkých horizontů. Část nálezů můžeme přiřadit k období středo- až mladohradištnímu. Jde zejména o zlomky keramiky získané z profilů výkopu. Nemalý počet nálezů je zařaditelný do 13.–14. století, souvisí se zaniklou středověkou vsí Skřípov, která se v blízkosti stavby nacházela a měla zaniknout v polovině 15. století (Šaurová 1980, 187).

Záchranný výzkum tedy nepochybně potvrdil starší předpoklady, že ve skřípovském mikroregionu je možné počítat s kontinuitou osídlení od střední doby hradištní až do pozdního středověku (Šaurová 1980, 190).

Literatura

Šaurová, D. 1980: Středověká vesnice Skřípov zaniklá v husitském revolučním hnutí. *Archaeologia historica* 5, 187–191.

Summary

Velké Hostěrádky (Břeclav District), “Skřípov”. Early and High Middle Age. Settlement, village. The medieval pottery shards were found in alluvial layers and several pits.

Marek Lečbych

Velké Meziříčí (okr. Žďár nad Sázavou)

Náměstí č. p. 14/16, parc. č. 249, 250.

Vrcholný středověk. Město. Záchranný výzkum.

V roce 2019 realizovala Archaia Brno z. ú. záchranný archeologický výzkum při úpravách dvora budovy městské policie ve Velkém Meziříčí (Antal et. al. 2019). Samotný nevelký výzkum přinesl zajímavé informace o utváření a využívání zadní části původně středověké parcely orientované do náměstí. Výzkum byl rozdělen na dvě plochy. Samotná část parc. č. 249 byla označena jako plocha I a exkavována byla plošně až na úroveň geologického podloží (obr. 92). Plocha II se rozprostírala na parc. č. 250, zde bylo budováno nové parkoviště a inženýrské sítě. Výzkum se zde omezil na dohled a dokumentaci narušených archeologických situací.